

URSB ewandiisizza bizinensi 124,900 mu myaka 5 n'ekung'aanya ssende obuwumbi 312

Bya EMMANUEL SSEKAGGO ne JOHN RICKS KAYIZZI

EKITONGOLE ekivunaanyizibwa ku kuwandiisa ebintu eby'enjawulo mu ggwanga ekya Uganda Registration Services Bureau (URSB) kiraze obuwanguzi bwe kituseeko mu bbanga lya myaka etaano egiyise era ne kikakasa nti, mu bbanga lino Bannayuganda bongedde okuwandiisa bizinensi zaabwe nga beeyambisa obuyiye ne tekinologiya bye kitaddewo.

Akulira ekitongole kino, Mercy K. Kainobwiso yasoose kulaga Bannayuganda ebirungi ebiri mu kuwandiisa bizinensi zaabwe omuli okuba nga kisobola okukwangyiza okwewola ssende ez'enjawulo ez'okwewolaakulanya, omukisa gw'okufuna kontulakiti okuva mu Gavumenti mu nkola ya 'Buy Uganda Build Uganda' ate nga bino byonna bwe bibaawo ne Gavumenti eba yeeyongera okufuna omusolo.

Mu lipoota ey'emyaka ettaano eyafulumiziddwa, yalaze nti, mu bbanga lino URSB ewandiikidde mu bizinensi empya 124,900. Bizinensi zino empya zaawandiisibwa okuva mu mwaka gw'ebyensimbi ogwa 2020/21 ne 2024/2025 ekintu ekitumbudde ennyo ebyenfuna mu ggwanga.

Lipoota eno eraga ebiyambye Bannayuganda okujjumbira okuwandiisa bizinensi zaabwe mu URSB omuli okweyambisa tekinologiya ow'omulembe, okuteekawo enteekateeka ez'enjawulo ezisikiriza abantu okuwandiisa bizinensi zaabwe wamu n'enkola ez'enjawulo ezangyia enkola y'emirimu mu kitongole.

Bizinensi zino ezeewandiisa, zeeyongera ebitundu 19.5 ku buli 100 bw'ogeraageranya ne bizinensi ezaawandiisibwa emyaka etaano egyayita. Kino kivudde ku kuba nti, abantu bongedde obwesige mu kitongole ate ne Gavumenti okuteekawo enkola ezaagazisa abantu okuwandiisa bizinensi zaabwe.

URSB era yasobozesa Gavumenti okufuna ssende eziwera obuwumbi 312.8 nga tezivudde mu musolo era wano ekitongole kino kyatuukiriza ebigendererwa byakyo ebitundu 98 ku buli 100.

Kainobwiso yagambye nti, ensonga lwaki ekitongole

Minisita w'ebyamateeka Norbert Mao (owookubiri ku kkono) nga yeegattiddwako ssendebe w'olukiiko olukulira URSB Francis Butagira (ku kkono) ne Kainobwiso (owookusatu ku kkono) mu kutongoza kaweeefube wa URSB ow'okuwandiisa bizinensi mu ggwanga.

kino kisobode okukolera ddala obulungi, ye kaweeefube waakyo gwe kyateekawo ow'okuva ku nkola enkadde mu kuwandiisa bizinensi z'abantu ne kidda ku nkola ey'omulembe etambulira ku tekinologiya.

Yayongeddeko nti, bee-wa ebirooto eby'amaanyi eby'okutuukiriza kino ne kibawa amaanyi okukola era ne babituu-kako kyokka nga mu byonna bakulembeza buweereza eri Bannayuganda.

OKWEYAMBISA EBYUMA NE TEKINOLOGIYA MU NKOLA Y'EMIRIMU

Kainobwiso agamba: Ekimu ku biyambye ekitongole okugenda mu maaso n'okuwandiisa bizinensi ennyingi ate mu kiseera ky'oyinza okuyita ekitono, kwe kuzozesa tekinologiya n'amagezi ag'ekikugu mu nkola y'emirimu. Kati omuntu tekikyamwetaagisa kujja ku ofiisi nti, awandiise bizinensi, akikolera ku mutimbagano ng'asinziira yonna gy'ali.

Enkola eno teriiko budde, es-saawa 24 zonna eziri mu lunaku osobola okuwandiisa bizinensi yo. Kitegeeza nti, tukola misana na kiro. Mu nkola eno, osobola okuwandiisa erinnya lya bizinensi yo mu dda-kiika 30 zokka, wano tuba tumaze okufuna ebikukwatako okuva mu kitongole kya NIRA ate n'okuva mu kitongole ky'omuslo ekya URA. Okukwatagana n'ebitongole bya Gavumenti ebirala, kyanguyizza nnyo emirimu gyaffe.

OKUWANDIISA ABANTU OKW'OMUGGUNDU

Mu mwaka gw'ebyensimbi ogwa 2023/2024, ekitongole kyaffe kyatongoza kaweeefube ow'okuwandiisa bizinensi z'abantu okw'omuggundu oba gamba okw'ekikungo era twatambula ebitundu by'eggwanga byonna nga tugenda tuwandiika bizinensi z'abantu entonotono mu biseera eby'emabega ezitaafibwagako.

Mu nkola eno, twatuuka mu buli disitulikiti na mu buli kibuga okwetooloola eggwanga nga tugamba mu kifo okumala ebbanga, ne tusomesa abantu ku bulungi bw'okuwandiisa bizinensi zaabwe n'oluvannyuma ne tuziwandiisa ekintu ekyayongera ennyo okutwettaniza abantu. Enkola eno yatusobozesa okuwandiika bizinensi nnyingi oba oli awo ezitandiwan-diisiddwa singa tetwatwala buweereza buno mu bantu butereevu.

ENKOLA Y'EMISINGO GY'EBINTU EBICALU EYANGUYIZZA ENKOLA Y'EMIRIMU

Okuwandiisa ebintu ebicalu gamba ng'ekiraalo ky'ente, ebyuma eby'enjawulo gamba ng'emmotoka n'ebirala ebigwa mu kkowe eryo mu nkola emanyiddwa nga Security Interest in Movable Property Registry (SIMPO) esobozeseza abantu okwetusaako ebintu eby'enjawulo omuli n'okwewola ssende ez'okukozesa bizinensi zaabwe ez'enjawulo. Abakugu bagamba nti, enkola eno eyatandikibwako eyambye nnyo mu kuleeta enkolaakulana mu bitundu era bangi bagyenyumirizaamu.

Akulira URSB, Mercy K. Kainobwiso ng'annyonnyola.

Okuteekawo akakiiko akavunaanyizibwa ku biyiye obutereevu

Obuyiye obulala obw'amaanyi obwateekabwa mu URSB kwali kutondawo akakiiko akeetongode akavunaanyizibwa ku biyiye mu ggwanga. Mu biseera eby'emabega, okuwandiisa ebiyiye kwali kugattibwa n'ebintu ebirala, obwetaavu bw'okuwandiika ebiyiye bwe kweyongera ate naddala ng'abayiye beeyongedde naddala abakolera emirimu gyabwe ku yintaneeti, twasalawo ne tubateerawo akakiiko ak'enjawulo munda mu URSB akakola omulimu guho era kazoze omulimu ogutagambika.

Akakiiko kano kaaweebwa obuvunaanyizibwa okuteeka amaanyi mu kukuuma obwannanyini bw'ebiyiye ate nga bwekatumtumbula obuyiye, okukuumama eby'obuwangwa. Kano kazoze nnyo mu kiseera kino ng'abayiye beeyongeredde ddala.

ENTEKATEEKA ENNAMBULUKUFI MU KUWANDIISA EBIINI

URSB era yayongera okufuuka ey'enkizo bwe yateekawo kaweeefube ow'enjawulo ow'okuwandiika ebibiina eby'enjawulo gamba nga ebitongole by'enzikiriza, ebibiina by'obwegassi ebiteraka n'okuwola ssende, Abayima b'ebintu eby'enjawulo, ebibiina by'obwannakyewa n'ebirala ebigwa mu kkowe eryo.

Ng'entereza eno tenabaawo, ebitongole ebyo ebimenyeddwaga waggulu byawandiisibwanga mu bifo bya njawulo ekyakaluubirizanga mu kubigoberera obulungi. Naye kati nga biwandiisibwa mu kifo kimu ekya URSB, bisobola okugobererwa n'okulondoolwa obulungi.